

Hørings svar fra Øvre Gylteåsen Velforening til nye regler for kommunale vann- og avløpsgebyrer

Til: Frogn kommune

Dato:

Øvre Gylteåsen Velforening (ØGV) ønsker med dette å komme med innspill til de foreslåtte endringene i regelverket for kommunale vann- og avløpsgebyrer. Vi anser det som særlig viktig at eventuelle endringer i regelverket ivaretar både hensynet til effektiv ressursbruk og prinsippet om rettferdig behandling av alle abonnenter. Vår oppfatning er at kombinasjoner av faste og variable kostnader må være slik at enkelte brukergrupper ikke bærer mer av kostnaden enn det loven tillater. Vår påstand er at fritidsboligene, særlig i Gylteåsen, overbelastes i en ulovlig grad i de nye forslagene til gebyrer.

1. Selvkostprinsippet som grunnlag for gebyrfastsettelse

Vi støtter at selvkostprinsippet fortsatt skal være det overordnede prinsippet for fastsettelse av vann- og avløpsgebyrer. Det er avgjørende at kommunene ikke skal kunne kreve mer i gebyrer enn det som dekker de faktiske kostnadene knyttet til drift, vedlikehold og investeringer i vann- og avløpsanlegg. Dette sikrer at gebyrnivået holdes på et rimelig nivå for abonnentene. Nyinvesteringer skal etter vår oppfatning fortrinnsvis finansieres av tilknytningsgebyr.

2. Grense mot forskjellsbehandling av abonnenter

ØGV vil imidlertid påpeke at det er viktig å presisere i regelverket at selvkostprinsippet har en klar grense mot usaklig forskjellsbehandling av abonnenter. Kommunene har i dag mulighet til å differensiere gebyrene basert på blant annet vannforbruk, boligstørrelse eller eiendommens beliggenhet, men slik differensiering må skje etter objektive kriterier og være i tråd med likhetsprinsippet i forvaltningen. En diskriminering av fritidseiendommer kan være lovstridig.

Vi mener at regelverket må sikre at:

Differensiering i gebyrer er saklig begrunnet: Differensiering mellom ulike typer abonnenter (for eksempel husholdninger vs. næringsvirksomhet) må være basert på reelle forskjeller i forbruk og kostnadsnivå. Gebyrene må ikke kunne fastsettes på vilkårlige eller subjektive grunnlag som kan føre til usaklig forskjellsbehandling.

Tilknytningsgebyr må gjenspeile faktiske kostnader: Eventuelle forskjeller i tilknytningsgebyrer mellom geografiske områder må være basert på reelle variasjoner i kostnader forbundet med å

knytte eiendommene til vann- og avløpsnett. Dette sikrer at abonnentene kun betaler for de faktiske utgiftene som tilknytningen medfører. Nybygging og tilknytning skal finansieres ved tilknytningsgebyr.

3. Klarere retningslinjer for beregning av gebyrer

For å unngå forskjellsbehandling mener ØGV at de nye reglene bør inneholde klarere retningslinjer for hvordan gebyrene skal beregnes. Vi foreslår:

Enklere og standardiserte beregningsmetoder som gjør det enklere å kontrollere at gebyrer fastsettes korrekt i tråd med selvkostprinsippet.

Tydeligere krav til dokumentasjon av gebyrberegningene, slik at abonnentene kan forstå hvordan gebyrene er satt sammen og hvilke kostnader de dekker. Dette bidrar til større gjennomsiktighet og tillit til gebyrsatsene.

4. Merknad om de foreslåtte nye reglene

ØGV vil påpeke at de foreslåtte endringene i regelverket, slik de fremstår i høringsnotatet, kan stride mot prinsippene som vi har fremhevet i punkt 2 og 3. Dersom reglene åpner for at kommuner kan innføre større differensiering uten en klar og saklig begrunnelse, kan dette føre til usaklig forskjellsbehandling av abonnenter. Videre, dersom kravene til dokumentasjon og beregningsgrunnlag for gebyrene svekkes, vil det kunne skape uklarhet og redusere tilliten til at gebyrene faktisk følger selvkostprinsippet. Dette er særlig bekymringsfullt da det undergraver hensynet til rettferdighet og gjennomsiktighet i gebyrfastsettelsen.

Vi oppfordrer derfor til at de foreslåtte reglene justeres for å sikre at:

- Differensiering av gebyrer kun skjer på saklig grunnlag og reflekterer reelle forskjeller i kostnadsnivå. Vi minner om at vi har selvfinansiert hele vårt anlegg og viser til høringssvar fra GVA om dette. Vi mener at vi bør ha en redusert kostnadsstruktur som følge av dette, ikke økt.
- Dokumentasjonskravene for beregning av gebyrer styrkes, ikke svekkes.

5. Klageadgang og rettslig prøving

Vi ser også behov for at det presiseres i regelverket at abonnentene har rett til å klage dersom de opplever gebyrene som urimelige, eller at de mener det foreligger forskjellsbehandling. Dette bør omfatte:

- Rett til å klage til kommunen, med krav om at kommunen vurderer klagen i tråd med både selvkost- og likhetsprinsippet.
- Mulighet for rettslig prøving, dersom abonnenter ønsker å bringe saken videre. Dette kan være aktuelt i tilfeller hvor det er uenighet om sakligheten i differensieringen av gebyrene. Vi antar at FK ikke er tjent med et gruppesøksmål fra 3330 fritidseiendommer.

Pliktig vannmåler bør fremheves som et virkemiddel for å sikre mer rettferdig gebyrfastsettelse. I de tilfeller der vannforbruket kan måles nøyaktig, vil det bidra til at gebyrene reflekterer abonnentens faktiske bruk, noe som både er i tråd med selvkostprinsippet og fremmer rettferdig behandling. Forbruket må også gi et grunnlag for andel faste kostnader og administrative kostnader.

ØGV oppfordrer til at de nye reglene for kommunale vann- og avløpsgebyrer både sikrer effektiv ressursbruk i kommunene og hindrer usaklig forskjellsbehandling av abonnentene. Vi mener at de foreslåtte endringene i sin nåværende form kan undergrave disse målene, og vi anbefaler derfor justeringer for å ivareta prinsippene om selvkost og lik behandling.

Med vennlig hilsen,

Øvre Gylteåsen Velforening

Steinar Bergseth

Styreleder

Bilag 1:

Vi vedlegger også en oversikt over rettslige avgjørelser som angir rammer for regelverk.

Kommuner har vært involvert i flere rettssaker knyttet til fastsettelse av kommunale vann- og avløpsgebyrer, ofte med grunnlag i at gebyrene ikke har fulgt selvkostprinsippet eller at abonnenter har blitt forskjellsbehandlet.

1. Høyesterettsdom om selvkostprinsippet – Kristiansand kommune (2015)

I en sak fra Kristiansand kommune utfordret abonnenter gebyrene for vann og avløp på grunn av at gebyrene oversteg selvkostprinsippet. Kommunen hadde tatt med for høye avskrivningskostnader og satt av midler til et generelt fond uten at dette var relatert til reelle utgifter til vann- og avløpstjenester. **Høyesterett kom til at kommunen hadde overtrådt selvkostprinsippet**, og abonnentene vant frem med sitt krav om at gebyrene måtte justeres for å speile de faktiske kostnadene kommunen hadde.

Denne saken viste at kommuner ikke kan kreve gebyrer utover hva som faktisk kreves for å dekke kostnadene knyttet til driften og vedlikeholdet av vann- og avløpsanlegg.

2. Bergen kommune – Vannmålergebyrer (Lagmannsretten, 2008)

I en sak som involverte Bergen kommune, ble gebyrene for vannmålerkunder ansett som urimelige. Kommunen krevde et fast beløp per abonnent uavhengig av reelt vannforbruk, og abonnentene mente at de ble urimelig belastet sammenlignet med dem som ikke hadde

vannmåler. **Lagmannsretten ga abonnentene medhold**, og konkluderte med at gebyrene måtte reflektere det faktiske vannforbruket.

Denne saken viste hvordan forskjellsbehandling av abonnenter som bruker vannmåler kontra de som ikke gjør det, kan være i strid med loven når den ikke har saklig grunnlag i reelle kostnadsforskjeller.

3. Fredrikstad kommune – Ulovlig innkreving av gebyrer (Borgarting lagmannsrett, 2009)

Fredrikstad kommune ble dømt for å ha overfakturert innbyggere for vann- og avløpsgebyrer. Kommunen hadde inkludert kostnader for tjenester som ikke var knyttet til vann- og avløpstjenestene (blant annet kostnader til miljøtiltak). **Borgarting lagmannsrett konkluderte med at dette var i strid med selvkostprinsippet**, og kommunen ble pålagt å tilbakebetale beløpene som var feilaktig innkrevd.

Denne saken understreker at gebyrene kun kan dekke de reelle kostnadene knyttet til vann- og avløpstjenester, og ikke andre kommunale tjenester.

4. Arendal kommune – Vann- og avløpsgebyrer (Agder lagmannsrett, 2013)

I en sak som involverte Arendal kommune, gikk abonnenter til søksmål på grunn av at kommunen krevde inn for høye gebyrer i forhold til kostnadene kommunen faktisk hadde til drift og vedlikehold av vann- og avløpsanleggene. **Lagmannsretten fant at kommunen hadde brutt selvkostprinsippet**, og kommunen måtte tilbakebetale en andel av de feilaktig innkrevede gebyrene.

Hva betyr dette for Frogn kommune?

Disse sakene viser at regelverket og Frogn kommune må forholde seg til visse prinsipper og begrense gebyrene slik:

- Kapitalkostnad kan ikke medtas, kun driftskostnader
- **Overholde selvkostprinsippet** ved å ikke kreve inn gebyrer utover de faktiske kostnadene.
- **Ikke forskjellsbehandlet abonnenter** uten saklig grunn, for eksempel i vannmåler-saker.
- **Ikke dokumentert gebyrstrukturen tilstrekkelig** eller inkludert kostnader som ikke er relatert til vann- og avløpstjenestene. Det framlagte forslaget er veldig vanskelig å tolke klart for brukerne.